

ECN 120 – definisjoner kap. 2 (med kommentarer)

[2.xx] til høyre for hver definisjon viser til likningsnr. i kap 2. Mangler [2.xx] er definisjonen ikke omtalt i kap. 2. På eksamen bruker vi terminologien/symbolbruken til Steigum (==> tidligere eksamensoppgaver ikke alltid direkte overførbare til dagens kurs basert på Steigum)

BNP og beslektede termer

Bruttonasjonalprodukt (BNP) uten og med internasjonal handel

$$Y = C + I + G + X - Q = C + I + G + NX \quad [2.2]$$

der $Y = \text{BNP}$

C = privat forbruk (konsum)

I = investeringer (ofte privat investering)

G = offentlig forbruk (kan også inkludere offentlige investeringer)

X = eksport

Q = import

$NX = X - Q$ (nettoeksport)

Merknad: *BNP* vil normalt inneholde nettoeksport, men noen ganger er det hensiktsmessig å operere med en *lukka økonomi*, dvs. en økonomi uten handel, f.eks. viss handel ikke betyr noe for analysen.

Andre måter å finne BNP på:

$BNP = \text{arbeidsinntekt} + \text{kapitalinntekt}$

$BNP = \mathbf{p}^* \mathbf{q}^* - \mathbf{v}^* \mathbf{x}^*$

= (summen av verdien varer og tjenester) – (summen av verdien av innsatsfaktorer)

der $\mathbf{p}^*$ er en vektor av forbrukerpriser og $\mathbf{q}^*$ er en vektor av forbrukte mengder

$\mathbf{v}^*$ er en vektor av innsatsfaktorpriser og $\mathbf{x}^*$ er en vektor av innsatsfaktormengder

Nettonasjonalprodukt *NNP*

$$NNP = BNP - D \quad [2.3]$$

der D = kapitalslit (= forringelse av produksjonsutstyret over tid, eng.: depreciation)

$$NNP = C + G + (I - D) + NX = C + G + NI + NX \quad [2.4]$$

der $NI = I - D$ = bruttoinvestering i kapital - kapitalslit

Grønt BNP

$BNP + \text{netto endring (miljøkvalitet+naturressuser)}$

der *netto endring* er uttrykker ei forbedring (med forverring endres tegnet foran *netto endring*)

Prisindekser

Konsumprisindeksen KPI

$$KPI_T = KPI_0 \frac{P_T}{P_0} \quad [2.9]$$

der KPI_T = konsumprisindeks ved slutten av analyseperioden (T)

KPI_0 = konsumprisindeks ved starten av analyseperioden (0)

P_T = priser for handelkorg ved slutten av analyseperioden

P_0 = priser for handlekorg ved starten av analyseperioden

Merknader: (i) Generelle prisindekser defineres alltid i forhold til ei handelkorg, dvs. ei bestemt (definert) sammensetting av forbruket ved ei gitt tid. (ii) Konsumprisindeksen i basiåret settes alltid lik 100.

Inflasjon i konsumprisene i_T for perioden T-K

$$i_T = 100 \frac{KPI_T - KPI_{T-K}}{KPI_{T-K}} \quad [2.10]$$

der: KPI_T = konsumprisindeks i tidsperiode T (ev. periode T-K), der K angir ant tidsperioder før T)

Nominell lønn og reallønn, arbeidsproduktivitet

Nominell lønn W : lønn som lønnstakere mottar

$$\text{Reallønn} = w = \frac{W}{KPI} = \frac{\text{nominell lønn}}{\text{konsumprisindeks}} = \text{lønns kjøpekraft} \quad [2.11]$$

$$\text{Arbeidsproduktivitet} = y = \frac{Y}{\text{timeverk}} \quad [2.12]$$

Merknad: det er hensiktsmessig å operere med arbeidsproduktivitet pr. time i om. at det er stor variasjon i hvor mange timer hver enkelt person jobber i løpet av et år. Gjennomsnittlig arbeidsinnsats i Norge for de som er i arbeidsfør alder (18-65 år) var ca 1475 timer (2016). Et «normalarbeidsår» er anslått til 1500 timer (37,5 timer/uke x 40 uker).

Syssetting og arbeidsløse

$$\text{Syssettingsraten} = \frac{EMP}{N} = \frac{\text{syssetting}}{\text{arbeidsdyktig befolkning}} \quad (\text{EMPLOYMENT}) \quad [2.13]$$

Merknad: I tidligere utgaver av kurset brukes N om syssetting og pop som folketall, noe som gir en litt annen definisjon med et litt annet navn:

$$\text{Syssettingsandelen} = \frac{N}{pop} = \frac{\text{syssetting}}{\text{befolkning}} = \left(\frac{EMP}{pop} \right) \text{ med symbolbruken til Steigum.}$$

Arbeidsdyktig befolkning: personer i alderen 15-74 år (internasjonal standard)

I Norge holdes alders- og uførepensjonister, personer under utdanning og heimeværende utafor definisjonen av arbeidsdyktig befolkning.

Arbeidsløyse u

$$u = \frac{N - EMP}{N} \quad [2.14]$$

der u = arbeidsløyse (**u**nemployment)

EMP = sysselsatte (**EMP**loyment)

N = personer som defineres som del av den potensielle arbeidsstokken

Meir om nasjonale inntekter

Brutto nasjonalinntekt BNI

$$BNI = BNP + F = BNP + \text{netto}(\text{formuesinntekt} + \text{lønnsinntekt}) \text{ fra utlandet} \quad (\text{s. 83})$$

der $F = \text{foreign income} = \text{netto}(\text{formuesinntekt} + \text{lønnsinntekt})$ fra utlandet

Merknad: *lønnsinntekt fra utlandet* er arbeidsinntekt som folk busatt i Norge, mottar fra utlandet.

Eks.: En konsulentjobb som en ansatt i Norge utfører på oppdrag for en utenlands arb.giver.

Disponibel inntekt R

$$R = NNP + F \quad [2.15]$$

Samla sparing på nasjonalt nivå S

$$S = R - C - G \quad [2.16]$$

Merknad: forenkles av og til til $S = Y - C - G$ (som kan være hensiktsmessig viss BNP er tilnærma lik NNP og inntektene fra utlandet er små)

Driftsbalansen med utlandet CA (current account)

$$CA = NX + F \quad [2.17]$$

Sparing gjennom kapitleksport

(spesialtilfelle som ikke er direkte eksamensrelevant men et eks. på hvordan uttrykka kan koples for å gi innsikt)

$$\begin{aligned} S &= R - C - G \\ &= NNP + F - C - G \\ &= (C + G + NI + NX) + F - C - G \\ &= NI + NX + F \\ &= CA + NX \end{aligned}$$